

La rica tradició de les religions

A l'Àfrica, que és el bressol de la humanitat, es viu la religió d'una forma encara tradicional malgrat la persistent influència d'Occident. L'islam és la pràctica més estesa, seguida de les religions animistes i les diferents esglésies cristianes.

Les màscares utilitzades en les cerimònies religioses poden representar l'esperit dels morts. La relació amb els avantpassats és un dels punts bàsics de la religiositat africana.

Àfrica apareix avui als ulls occidentals com un lloc de mort i tragèdies. I, tanmateix, si alguna cosa caracteritza els 700 milions de persones que poblen aquest continent de 30 milions de quilòmetres quadrats, especialment els que habiten al sud del Sàhara, és el seu extraordinari amor a la vida i la seva capacitat de gaudir-ne. Existeix a Àfrica una "força vital", que, com una poderosa saba, recorre les rames de les seves més de dues mil cultures i persisteix en els temps moderns, malgrat les enormes dificultats internes i externes.

Àfrica, que és el bressol de la humanitat, ha acollit al seu si la civilització egípcia (amb confirmada influència subsahariana), les cultures de Nok (segle V a C), d'Ifé (s. XII-XIV) i del Benín (s. XVI-XVII) en l'actual Nigèria, els regnes cristians de Núbia i Etiòpia, les muralles del gran Zimbabwe (s. VII-IX), els imperis medievals de Mali, Ghana, Songai, etc.

Tota aquesta herència històrica, que forma com una mena de políedre de dimensions variades però no separades (política, cultural, religiosa), ha deixat una empremta profunda en els modes de vida dels africans d'ahir i d'avui. Els africans d'avui, tot i que no són com els seus avantpassats—Àfrica és cada vegada més moderna—, tampoc no són "occidentals" i continuen mantenint una forta presència de les seves tradicions ancestrals. Açò es pot aplicar a totes les dimensions de la vida indi-

vidual i social, incloent-hi la religió.

D'altra banda, aquesta riquesa popular africana comença a exercir una influència considerable fora d'Àfrica que es fa especialment evident en el camp de l'esport, de la música i, no cal dir, de la religió.

Des del punt de vista religiós, els africans són musulmans (un 40%), seguidors de les religions tradicionals (30%) i cristians (29%); d'aquests últims, un 14% són catòlics. A més de les esglésies històriques d'origen europeu es conserva puixant la primera església nascuda a terra africana, la dels coptes etiòpics i egipcis, i a més, han sorgit o han arribat d'altres terres més de 10.000 esglésies independents.

Com se sap, els musulmans predominen absolutament als països del nord, mentre que al sud del Sàhara dominen les religions tradicionals i la cristiana. Entre ambdós blocs existeixen uns quants països dividits (nord musulmà, sud animista i cristià) on no manquen els conflictes: els exemples més clars i freqüentment sagnants són el Sudan (més d'un milió de morts en els darrers deu anys) i el Txad.

Creixement espectacular. Pel que fa a l'església catòlica, ha experimentat un creixement d'extraordinàries dimensions. Dels 24 milions de catòlics que hi havia en 1960 s'ha passat a més de 95 milions en l'actualitat; d'un sol cardenal, a 16; de 40 bisbes nadius, a més de 400; de 2.000 sacerdots, a més d'11.000. S'ha traduït la Bíblia a múltiples llengües locals; s'han format milers de líders; s'han obert escoles, hospitals, centres de formació agrícola; s'han organitzat estructures parroquials, diocesanes i internacionals. Han sorgit fins i tot interessants esforços teològics centrats en la preocupació per la inculturació i la recerca de la fraternitat i l'alliberament.

Aquestes dades, però, no ens han de portar a engany. La religiositat de molts africans continua molt influïda per les tradi-

cions i creences dels seus avantpassats, fet que G. Parrinder ha denominat "religió tradicional africana". Certament, no existeix un sistema religiós unificat. El que sí que existeix és una religiositat que, en general, es viu al voltant de tres puntals bàsics: la relació amb els avantpassats com a éssers que garanteixen la cohesió i la vitalitat del clan; la recerca del beneplàcit dels múltiples esperits que "animen" el nostre món, tot i que no sempre sapiem molt bé com relacionar-nos amb ells; la consciència d'un déu suprem que està a l'origen de tot, encara que generalment s'immisceix poc en la nostra vida ordinària.

En qualsevol cas, l'africà, en general, viu una religiositat que, com diu V. Mulago, compleix "una funció psicològica i social d'integració i equilibri, ja que permet a l'home entendre's i va-

L'africà viu una religiositat que compleix "una funció psicològica i social d'integració i equilibri".

lorar-se a si mateix per acceptar la seva situació a la vida i controlar la seva angoixa. Gràcies a la religió, la dualitat entre l'ésser humà i el seu món és superable, i la unificació, assolida". Aquesta funció, la complia bé la religió tradicional, tot i que cap sistema no és en si mateix complet, la qual cosa propicia les ruptures i les noves aportacions. És el que està passant a Àfrica amb l'arribada de l'islamisme o del cristianisme. Ara, les religions tradicionals, l'islamisme i el cristianisme han canviat, ja no són com abans de les darreres ruptures i trobades. Un símbol de les noves situacions va ser la celebració, el 10 d'abril de 1994, a la basílica de Sant Pere, al Vaticà, d'una missa africana: les solemnes voltes de Sant Pere es van veure estremides pel so dels tambors i els ritmes de les danses africanes. Àfrica és ara més cristiana, i el cristianisme, més africà.

Antonio Villarino
Director de 'Mundo Negro'

Dalt, l'església copta es conserva viva a terra africana. Baix, l'home disfressat en un funeral representa la forma etèria dels morts.